

opusdei.org

Tomás Alvira, Vida d'un educador (1906-1992)

Entrevista amb Alfredo Méndiz, autor de la nova biografia sobre Tomás Alvira, pedagog, pare de nou fills i un dels tres primers supernumeraris de l'Opus Dei. S'ha iniciat el seu procés de beatificació. El llibre ja està disponible en paper i en format electrònic.

08/01/2023

Qui és Tomás Alvira?

Ho diu el títol del llibre: un educador. Concebia que la seva missió no era ensenyar o instruir, sinó educar, que és molt més: ajudar a créixer, li agradava dir; formar la persona, cada persona, perquè sigui ella mateixa –diferent de les altres– en la seva integritat, és a dir, en el ple desenvolupament de totes les seves dimensions: intel·ligència, voluntat, afectivitat, sociabilitat, etc.

A qui pot inspirar Tomás Alvira avui?

Tomás Alvira pot inspirar a qualsevol persona perquè la seva vida, humanament considerada, atrau: és una vida que estimula i desafia, independentment de la posició de cadascú respecte de la fe o de la dimensió espiritual de la persona. Més directament, pot ser un model especialment inspirador per a professors i esposos i pares de família.

Què l'impulsà a escriure aquest llibre?

A l'inici, m'atreia la idea d'explorar la manera de viure d'un dels primers supernumeraris de l'Opus Dei, i d'una persona laica amb fama de santedat.

També m'impulsà la disponibilitat de la família Alvira, és a dir, dels fills de Tomás Alvira, facilitant tota la documentació sobre el seu pare conservada a l'arxiu familiar. Ja existia una biografia escrita pel seu amic i col·laborador Antonio Vázquez, però em va semblar que, per mitjà de la consulta d'aquell i d'altres arxius i de diverses entrevistes, era possible oferir una visió més completa del personatge.

Antonio Vázquez, a qui he entrevistat durant la redacció del llibre, va morir fa uns mesos, al juny. Sento que no hagi pogut conèixer aquí a la terra el resultat del meu treball.

Com s'estructura el llibre?

L'he dividit en cinc parts. La primera, sobre la infància i joventut a Saragossa, arriba fins a la mort del seu pare el 1927. Era un mestre de gran prestigi: avui a Saragossa hi ha l'Escuela Tomás Alvira, en memòria seva.

La segona es tanca el 1939, amb la fi de la Guerra Civil Espanyola i el casament de Tomás amb Paquita Domínguez. Són els anys del nuviatge amb la dona de la seva vida, de l'inici de la seva activitat docent, del descobriment de l'Opus Dei en la persona del fundador, etc.

A la tercera part, que arriba fins a 1950, ens trasllem a Madrid i a l'Institut Ramiro de Maeztu, on Tomás treballà des de 1939, primer com a professor contractat i després com catedràtic de Ciències. Assistim al dolor per la mort del seu primer fill, a la seva incorporació a l'Opus

Dei i als seus esforços per construir-se un currículum científic de la mà de José María Albareda, el seu gran amic dels temps de la guerra, i en el camp de la pedagogia com col·laborador de Víctor García Hoz.

La quarta part s'obre amb els set anys en què fou director del Col·legi Infanta María Teresa per a orfes de la Guàrdia Civil i es conclou amb la seva jubilació el 1976.

Professionalment, és el seu moment de plenitud. Assumí brillantment tasques directives, primer a la Infanta María Teresa, després al Ramiro de Maeztu i des de 1965 també a Fomento de Centros de Enseñanza.

La cinquena part, "Últimas batallas", va de 1976 a 1992, any de la seva mort. La jubilació fou una dada oficial, més que real: simplement canvià de feina. En aquella època posà en marxa l'"Escuela de

Profesorado de Fomento de Centros de Enseñanza".

Avui sorprèn veure famílies amb més de tres fills. La família Alvira Domínguez en va tenir nou.

Podríem dir que van tenir tres cops més experiències en l'educació dels fills. Què feu Tomás com pare i espòs per santificar les necessitats d'una família gran?

Tomás Alvira, certament, era un educador amb consciència clara de ser-ho, no només en l'àmbit de l'escola sinó també en el de la família, on educar un fill és força més que ensenyar o criar-lo.

En l'educació dels fills m'ha semblat reconèixer dos grans principis generals que l'han guiat: exemplaritat i llibertat. En definitiva, segons ell, els fills es formen quan veuen en els seus pares un bon model de vida i se senten lliures per posar-ho en pràctica no per

imposició, tot i que naturalment l'ajuda i l'orientació externa siguin necessàries, sinó per pròpia convicció.

Hi haurà un llibre dedicat a Paquita? Què s'explica d'ella al llibre?

Valdria la pena intentar-ho. Si entro a la trampa de les comparacions, diria que s'ho mereix més que ell.

En el llibre surt poc, però surt. Una germana seva que arribà a centenària contava amb molta gràcia, després de la seva mort, com havien seguit a casa –la mare viuda, molt pobre, i els germans– els prolegòmens del nuviatge: per exemple, si Tomás es feia el trobadís amb Paquita al carrer Alfonso, a Saragossa, ella ho explicava de seguida. Per a la família, no era un assumpte privat: era com una telenovel·la amb la qual vibraven tots.

Paquita era intel·ligent i decidida. Feu la carrera de magisteri amb notes brillants, i amb 22 anys ja era directora d'una escola rural a Sástago, a la província de Saragossa. En casar-se deixà la professió per la família, però no es tancà a casa. M'ha sorprès descobrir l'enorme xarxa de relacions socials que teixí a Madrid, la gran quantitat de persones que es confiaven amb ella i que en els seus consells, en la seva generositat, en la seva comprensió, hi trobaven pau i seguretat.

Sobrevisqué al seu marit només dos anys, que en bona part passà immobilitzada a causa d'un infart cerebral (els darrers quatre mesos, inconscient i en coma). Durant aquells anys, de vegades se la veia decaiguda. «Soc "mitja", era una amb el pare», li digué un dia a una de les seves filles. Havia de moure's en cadira de rodes: «el BMW», li deia. No havia perdut el sentit de l'humor.

També ella era de l'Opus Dei, des de pocs anys després que el seu marit: des de 1952.

Tomás està en procés de canonització, ¿podria explicar-nos algun fet de la seva vida que reflecteixi aquesta unió amb Déu?

Hi ha un proverbi que usà algun cop per mostrar gràficament l'afecte amb el qual l'educador ha de fer la seva tasca: "No és el martell el que deixa perfectes els còdols, sinó l'aigua amb la seva dansa i la seva cançó". Jo crec que ell se sentia tractat així, suaument, amorosament, per Déu Pare, que a poc a poc l'anava 'educant', anava traient d'ell la forma harmoniosa que estava cridat a aconseguir.

De la seva vida de fe, potser una dimensió evident és el seu amor a la Mare de Déu. Quan es casà, regalà a la seva dona un llibre sobre la Mare de Déu on escrigué una dedicatòria:

«Que la Mare de Jesús sigui la teva guia i no tindrà asprors el camí que avui emprenem junts». Poc després feu uns exercicis espirituals amb sant Josepmaria i va treure, que sapiguem, dos propòsits, els dos en relació amb la Mare de Déu: fer almoina els dissabtes i posar a tots els fills que tingués, junt amb el nom de cadascú, el de Maria. Hi ha molts altres detalls d'aquest tipus a la seva vida. Tinc la impressió que la Mare de Déu li donava molta seguretat. Tenia una consciència molt acusada de ser fill seu.

Sobre l'autor

Alfredo Méndiz (Barcelona, 1960) és doctor en Història, sotsdirector de l'Istituto Storico San Josemaría Escrivá i autor de diverses

publicacions sobre sant Josepmaria i
sobre Història de l'Església.

Llibre disponible en format digital i
en paper a Rialp, Amazon i altres
llibreries.

Documental sobre Tomàs Alvira i
Paquita Domínguez

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/tomas-alvira-
vida-d-un-educador-1906-1992/](https://dev.opusdei.org/ca/article/tomas-alvira-vida-d-un-educador-1906-1992/)
(06/08/2025)